

VLAD POHILĂ: O VIAȚĂ DE OM

S-a născut la 6 aprilie 1953, în comuna Putinești, raionul Florești (fostul județ Soroca), fiind al șaptelea în familia cu nouă copii a țăranilor Ion Pohilă și Ileana (născută Prisăcaru).

După absolvirea secției de jurnalism din cadrul Facultății de Filologie a Universității de Stat din Moldova (1975), urmează, la Moscova, Cursurile de muzeistică și studiul artelor (1976). În anii 1975-1981, a lucrat ca traducător și ghid la Biroul de turism pentru tineret „Sputnik”, specializat pentru Chișinău și pentru marile muzee de artă din Moscova și din Leningrad (Sankt-Petersburg). În aceeași perioadă, pe lângă rusă și franceză, studiază mai multe limbi slave (bulgară, sârbă, croată, polonă, cehă) și baltice (lituaniană, letonă), precum și culturile acestor popoare. Face studii de doctorat în lingvistică (tema cercetării: istoria limbii prin prisma scrisului/ ortografiei) la Institutul de limbă și literatură al Academiei de Științe din Moldova (1984-1987).

Debutază cu articole, fiind elev, în ziarul raional *Drapelul roșu* din Florești (1968). În studenție, publică articole în ziarul USM (1971), apoi în ziarele *Viața satului* și *Tinerimea Moldovei* (1973).

În calitate de ziarist, a activat la diverse publicații periodice din Chișinău: ziarul *Noutăți editoriale* (1981-1983), revistele *Limba și literatura moldovenească* (1987-1990; ulterior – *Revistă de lingvistică și știință literară*). A fost implicat direct în elaborarea și tipărirea clandestină a primelor ziare libere, cu alfabet latin, în Basarabia sovietizată: *Glasul* (1989-1995, ulterior – *Glasul Națiunii*, primul număr tipărit la Riga, Letonia; al doilea – la Vilnius, Lituania) și *Deșteptarea* (1989) – buletinul Frontului Popular din Moldova.

Este redactor (din 1995), apoi redactor-șef (1998-2001) al săptămânalului *Mesagerul*; redactor la revista *Viața Basarabi-*

ei (2001-2002) și redactor-șef adjunct la revista *Limba Română* (2002-2003). Concomitent, din 1997, este redactor-stilizator, iar din 1998 – redactor și coautor, membru al colegiului de redacție al *Calendarului Național*, anuar de aniversări culturale ce apare sub egida Bibliotecii Naționale din Republica Moldova și a Ministerului Culturii al Republicii Moldova. Din 2002, este redactor-șef al revistei trimestriale de biblioteconomie, științe ale informării și de cultură *BiblioPolis*, editată de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” din Chișinău. Din 2006, este redactor și membru al colegiului de redacție al anuarului Muzeului Național de Istorie a Moldovei *Tyragetia*, transformat, în 2007, în revistă de istorie.

Colaborează la numeroase publicații periodice de limba română din Chișinău: *Tinerimea Moldovei*, *Florile dalbe*, *Viața satului*, *Literatura și Artă*, *Țara*, *Flux*, *Timpul*, *Jurnal de Chișinău*, *Moldova*, *Femeia Moldovei*, *Nistru* (ulterior *Basarabia*), *Orizontul (Columna)*, *Viața Basarabiei*, *Revistă de lingvistică și știință literară*, *Limba Română*, *Clipa siderală*, *Stare de Urgență* ș.a. Publică în ziare și reviste din București (*România Liberă*, *România literară*, *Flacăra*, *Neamul Românesc*, *Monitor cultural*), Iași (*24 de ore*, *Cronica*, *Convorbiri literare*), Cernăuți (*Zorile Bucovinei*, *Concordia*, *Plai românesc*, *Septentrion literar*), la publicații ale diasporelor românești din Germania, Franța, Canada, SUA etc. (inclusiv la unele versiuni electronice).

Colaborează cu mai multe posturi de radio și TV: *Radio Național al Moldovei* (până în 2002), *Radio Antena C* (până în 2007), *Radio Vocea Basarabiei*, *Radio România Actualități*, *Radio România Cultural*, *Radio România Internațional*, *Radio Europa Liberă*, *Radio France Internationale*, *BBC*; *TV Moldova*, *Euro TV – Chișinău*, *TVR-1* etc.

În calitate de publicist, s-a impus prin articole, reportaje și interviuri pe teme culturale (literatură, artă, învățământ, starea limbii române în Republica Moldova, sociolingvistică, etnologie etc.). Excelează prin studii, articole și emisiuni radiofonice de cultivare a limbii, publică numeroase eseuri și portrete literare (inclusiv prefete și postfete) consacrate unor personalități marcante ale spiritualității naționale (Mihai Eminescu, Mihail Sadoveanu, Nicolae Iorga, Mircea Vulcănescu, Marin Preda, Nichita Stănescu, Grigore Vieru, Aureliu Busuioc, Ion Druță, Mihai Cimpoi, Sextil

Pușcariu, Mioara Avram, Silviu Berejan, Constantin Brâncuși, Maria Tănase, George Enescu, Raoul Șorban, Gheorghe Zamfir, Eugen Doga ș.a.) și ale celei universale (Feodor Dostoievski, Albert Camus, Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, Lilli Promet, Konstantin Paustovski, Ivo Andrić, alți zeci de scriitori, laureați ai Premiului Nobel pentru literatură).

Este autorul unor cărți ce au contribuit la promovarea și cultivarea limbii române în condițiile specifice ale Basarabiei: *Nume proprii din alte limbi în context moldovenesc* (1988), *Să citim, să scriem cu litere latine* (1989), *Grafia latină pentru toți* (1990), *Mic dicționar de nume proprii străine* (1998); este unul dintre autorii *Dicționarului greșelilor de limbă* (1998). În 2008, publică volumul de eseuri *Și totuși, limba română*, în 2012 – cartea cu editoriale *Arta de a pasiona cititorii*, completată, în 2015, cu *Elogiu lecturii*, astfel adunând articolele de fond din revista *BiblioPolis* de-a lungul a 12 ani. Ultima apariție antumă, din 2017, este volumul *Disecarea cărților*.

În anii '80, a tradus în rusă peste 20 de cărți de artă și ghiduri ale unor localități din Republica Moldova. La fel, a transpus în română mai multe nuvele, povestiri, eseuri, poezii – din rusă, bulgară, polonă, franceză, lituaniană, letonă, franceză etc., precum și câteva romane: *Torentul negru* de Leopold Buczkowski (1986, din polonă), *Domnul Ține-mi Umbrela* de Iordan Milev (1987, din bulgară), *Viața lui Omar Khayyam* de frații K. și Ș. Sultanov (1989, din rusă), *Cine răspândește anecdote*, de scriitoarea estonă Lilli Promet (2008).

A redactat sute de manuscrise de proză, critică literară, poezie, dramaturgie, istorie, cărți de artă, literatură didactică și pedagogică, juridică, monografii ale unor localități din Republica Moldova și din România. A fost lector, redactor (uneori și coautor, consultant științific, prefațator sau traducător) la importante volume de referință (cu caracter enciclopedic): *Dicționar enciclopedic moldovenesc* – DEM (1989); enciclopediile *Chișinău* (1996), *Femei din Moldova* (2000); *Dicționarul universal al limbii române* de L. Șăineanu (1998, ediție revăzută și completată); *Dicționar rus-român* (2002); *Dicționar explicativ ilustrat al limbii române* – DEXI (2007); *Opera poetică* de Mihai Eminescu (2008); *Almanah universal: evenimente și cifre* (2008); *Literatura universală*:

manual pentru licee cu profil umanistic, de S. Pavlicenco (2008); *Enciclopedia muzeologiei* de E. Ploșniță (2011); *Eminescu: dicționar enciclopedic* de M. Cimpoi (2012); *Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova* de D. Roșca (2015); *Doctori în drept din Republica Moldova. 1959-2011. Dicționar enciclopedic* (2016); *Enciclopedia Moldovei* (vol. I, 2017) etc. De asemenea, este redactor a circa 30 de bibliografii și biobibliografii editate sub egida Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” din Chișinău.

În anul 1989, a ținut cursuri de ortografie a limbii române pentru profesorii din diferite sate și orașe ale Republicii Moldova, precum și din Nordul Bucovinei (din 1944 – regiunea Cernăuți, incorporată Ucrainei). A predat cursuri de limba română la Universitatea de Stat „Ion Creangă” (1995-1997), de stilistică și cultivarea limbii – la Universitatea Liberă Internațională din Moldova (2004-2005).

A publicat în ziare și reviste din Chișinău mai multe povestiri proprii.

Activitatea lui Vlad Pohilă este apreciată la justa valoare în cercurile intelectuale, și nu doar în cele din Basarabia. Este semnificativă nota pe care i-a dat-o Grigore Vieru: „Un remarcabil lingvist, dar și strălucit publicist este Vlad Pohilă, ascuns în adâncul unei modestii rar întâlnite la noi”.

Vlad Pohilă este prezent în topurile *Cei mai buni publiciști din Republica Moldova* (2000, 2003), în *Dicționarul scriitorilor români din Basarabia. 1812-2006* (2007). Are un fișier biobibliografic în Repertoriul (Catalogul) Internațional *Who's who* în traducere și terminologie editat de Uniunea Latină (2002, versiunea electronică: ww.unilat.org). Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (din 1990), membru al Consiliului Uniunii Scriitorilor din Moldova (din 2007), membru al Comisiei pentru ocrotirea onomasticii naționale (de pe lângă Ministerul Educației al Republicii Moldova), membru al Consiliului Științific al BM „B.P. Hasdeu”, membru în colegiile de redacție ale mai multor reviste de la Chișinău și București.

Distins cu Ordinul Republicii (2010) și cu Ordinul *Meritul Cultural* în grad de Ofițer, categoria A – Literatură (2014). Laureat al săptămânalului *Literatura și Arta* – pentru publicistică (2000, 2003) și pentru știință (2007, 2008). Deține *Diploma de*

exceelență a BM „B.P. Hasdeu” (2007) și *Diploma de exceelență* a Direcției Cultură a municipiului Chișinău (2009). Laureat al *Galei Timpul 2008* – Diploma de Exceelență a ziarului *Timpul*, Diploma Salonului Internațional de Carte la categoria *Eseu* (2008), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova la categoria *Eseu* pentru cartea *Și totuși, limba română* (2009), inclusă în *Topul celor mai solicitate cărți ale anului 2008* în Republica Moldova. Diploma *Ordinul ziariștilor, clasa I (aur)*, „*Pentru competență în activitatea jurnalistică*”, acordată de Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România (2009); Diploma de prețuire a Societății literar-artistice „Tibiscus-Uzdin” din Voivodina, Serbia (2012). Cetățean de onoare al satului Șoimărești, comuna Drăgănești, județul Neamț, România (2006).

În anul 2017, Bibliotecii Publice din satul natal Putinești i s-a conferit numele „Vlad Pohilă”.